

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 646/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou Nosko & Partners s. r. o., Podjavorinskej 2, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Michal Mihálik, PhD., proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 272/2020 z 29. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že na Okresnom súde Poprad (ďalej len „okresný súd“) sa proti sťažovateľovi ako žalovanému viedlo konanie o zaplatenie sumy 24 895,44 eur s príslušenstvom, ktorej sa na ňom žalobca domáhal z titulu neformálne uzatvorenej zmluvy o pôžičke. Okresný súd žalobe vyhovel a o odvolaní sťažovateľa rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Sťažovateľ využil možnosť podať proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vadu podľa § 420 písm. f) CSP identifikoval v tom, že okresný súd nepostupoval v súlade

s § 181 ods. 2 CSP, keď neurčil, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nie, a neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Tým zabránil sťažovateľovi v označení dôkazov, ktorými by mohol spochybníť skutkové tvrdenia žalobcu, neskôr premietnuté do rozhodnutia okresného súdu. Krajský súd nenapravil tento nezákonný postup súdu prvej inštancie, čím odňal sťažovateľovi právo na prípadné ďalšie dokazovanie a spravodlivý proces.

4. Napadnutým rozsudkom najvyšší súd dovolanie sťažovateľa síce vyhodnotil ako prípustné, avšak nepovažoval ho za dôvodné, a preto ho podľa § 448 CSP zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti opisuje priebeh sporu, svoju argumentáciu uplatnenú pred všeobecnými súdmi, ako aj argumentáciu všeobecných súdov vo vzťahu k jeho kľúčovej námietke o opomenutí postupu okresného súdu podľa § 181 ods. 2 CSP.

6. Všeobecné súdy dospeli podľa názoru sťažovateľa k nesprávnym skutkovým záverom, ktoré boli následne podkladom na vyhovie žalobe. Z pravidla, že každý preukazuje iba vlastné skutkové tvrdenia, existuje výnimka vychádzajúca zo skutočnosti, že od nikoho nemožno spravodlivo požadovať, aby preukazoval reálnu neexistenciu určitej skutočnosti. Ide o negatívnu dôkaznú teóriu. Preukazovanie takej skutočnosti je spravidla objektívne nemožné, a preto sa dôkazné bremeno presúva na žalobcu. Sťažovateľ nemohol objektívne preukázať, že mu neboli odovzdané peniaze a že zmluva o pôžičke nebola uzavretá. Pokiaľ okresný súd vytkol sťažovateľovi, že nedostatočne zdôvodnil neexistujúci úkon (zmluvu o pôžičke, resp. odovzdávanie peňazí), v rozpore so zákonom preniesol dôkaznú povinnosť zo žalobcu na sťažovateľa. Keďže nie je možné od sťažovateľa požadovať preukázanie niečoho, čo sa nestalo, nemožno mu ani vytýkať absenciu jeho procesnej aktivity. Sťažovateľ bol odkázaný na procesnú aktivitu žalobcu a súdu. Preto považuje za dôležité, aby súd v takej situácii plnil svoje povinnosti predpokladané § 181 ods. 2 CSP.

7. Sťažovateľ tvrdí, že ak si túto povinnosť okresný súd nesplnil a opomenutím prezentácie toho, čo považuje za sporné, resp. nesporné, znemožnil mu účinne realizovať procesné práva, teda zamerať sa na to, čo je pre konanie podstatné. Vylúčenie tejto možnosti poľa sťažovateľa znamená, že mal preukazovať (aj vzhľadom na negatívnu dôkaznú teóriu) neurčitú a prakticky neobmedzenú množinu skutočností, čo nemožno od neho spravodlivo požadovať.

8. S ohľadom na uvedené je sťažovateľ presvedčený o tom, že neobstojí záver najvyššieho súdu, ktorý nepovažuje opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP za limitovanie strany sporu v realizácii jej procesných práv. Naopak, je toho názoru, že je potrebné vždy jednotlivo vyhodnotiť, kedy postup súdu zasahuje do procesných práv strany sporu, a nemožno paušálne konštatovať, že opomenutie aplikácie daného ustanovenia takým zásahom nikdy nebude. Je zrejmé, že práve v tejto veci s ohľadom na tvrdenia oboch strán a vývoj dokazovania bolo potrebné, aby súd určil, ktoré tvrdenia považuje za sporné, a prispel tak k efektívnemu priebehu ďalšieho dokazovania. Opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP teda podľa jeho názoru zakladá vadu podľa § 450 písm. f) CSP. Opačný výklad by viedol k záveru, že jeho opomenutie nie je postihnutelné a súd ho vôbec nemusí vykonať.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Sťažovateľ vyjadruje nesúhlas so záverom najvyššieho súdu, ktorý vyhodnotil dovolanie uplatnené z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP ako nedôvodné. Správnosť záveru najvyššieho súdu, pokiaľ išlo o vyhodnotenie dôvodnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nenamieta, a preto sa ním ústavný súd ani nezaoberal.

10. Ústavný súd v prvom rade v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z tohto dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

11. Podstata namietaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02).

12. Všeobecný súd v zásade nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi jeho postup v civilnom sporovom konaní. Takýmto predpisom je aj Civilný sporový poriadok. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, čo platí pre všetky konania vrátane dovolacích (§ 419 a nasl. CSP). Keďže posudzovanie splnenia podmienok dovolacieho konania je zásadne v právomoci najvyššieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti sa úloha ústavného súdu v tejto veci obmedzila na posúdenie, či najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody zamietnutia dovolania sťažovateľa, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom sťažovateľa na súdnu ochranu a súčasne či zo strany najvyššieho súdu došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

13. Účelom a zmyslom stanoviska súdu k skutkovým tvrdeniam a navrhovaným dôkazom a jeho predbežného právneho posúdenia veci podľa § 181 ods. 2 CSP je zefektívnenie, zrýchlenie a zjednodušenie sporového konania vrátane prevencie tzv. prekvapivých súdnych rozhodnutí. Svoju povinnosť splní súd tým, že s predmetnými závermi oboznámi osoby prítomné na prvom pojednávaní. Obligatórne určenie sporných a nesporných skutkových tvrdení vymedzenie predmetu dokazovania a vyslovenie predbežného právneho názoru na vec má zásadný význam pre ďalší procesný postup strán v kontradiktórnom sporovom konaní. Postup súdu je pre strany a ich

zástupcov na základe uvedených úkonov predvídateľný a transparentný. Súčasne je však kladený väčší dôraz na zodpovednosť strany za jej vlastnú procesnú aktivitu a za rovnako transparentné substancovanie skutkových tvrdení a dôkazných návrhov. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu (§ 215 ods. 1 CSP) a okrem zákonných výnimiek berie do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania (čl. 11 ods. 4 CSP). Sám pritom rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP) a pri zisťovaní skutkového stavu vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti (§ 186 ods. 2 CSP).

14. Ku kľúčovej námietke sťažovateľa, ktorá mala smerovať k záveru o prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 psím. f) CSP pre nedodržanie postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany okresného súdu, najvyšší súd najskôr poukázal na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2 Obdo 56/2020 z 28. decembra 2020 v inej právnej veci, podľa ktorého „... *cieľom § 181 ods. 2 C. s. p. je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv.*“.

14.1 Najvyšší súd v dôvodoch napadnutého rozsudku neopomenul ani doterajšiu judikatúru ústavného súdu, napr. uznesenie vo veci sp. zn. IV. ÚS 16/2012, ako aj uznesenie č. k. II. ÚS 366/2018 z 11. júna 2018, v ktorom prešiel testom ústavnosti názor odvolacieho súdu, že opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP sa konvaliduje vydaním rozhodnutia vo veci samej, v ktorom súd svoje názory oznámil, a tým zhojil tento procesný nedostatok a prípadné odňatie práva na spravodlivý súdny proces stranám sporu.

15. Premietnuc túto časť odôvodnenia na prípad sťažovateľa, najvyšší súd zdôraznil, že v jeho veci uskutočnil súd prvej inštancie viaceré pojednávania, prebehlo pred ním dokazovanie, pričom právny zástupca sťažovateľa nemal ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania. Opomenutie § 181 ods. 2 CSP teda podľa názoru najvyššieho súdu žiadnym spôsobom nediskvalifikovalo sťažovateľa v práve zúčastniť sa na pojednávaní, robiť prednesy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, navrhovať dôkazy či v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a podobne. To, že sťažovateľ predpokladal iné meritórne rozhodnutie, ho nezbavilo povinnosti predložiť všetky potrebné dôkazy na preukázanie neoprávnenosti uplatneného nároku, a nemá žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia sťažovateľa ako strany sporu z jeho procesných práv, ktoré mu Civilný sporový poriadok priznáva.

16. Už prezentované odpovede najvyššieho súdu na námietky sťažovateľa umožňujú ústavnému súdu prijať záver, že odôvodneniu napadnutého uznesenia niet z ústavnoprávneho hľadiska čo vytknúť. Práve naopak, táto časť napadnutého dovolacieho rozhodnutia dostatočne reaguje na podstatné tvrdenie a uplatnenú dovoláciu (i sťažnosťnú, pozn.) námietku sťažovateľa procesného charakteru a nevykazuje znaky svojvôle či arbitrárnosti. V nadväznosti na odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd považuje za potrebné dodať, že hoci stanovisko súdu k skutkovým tvrdeniam a k navrhovaným dôkazom, ako aj jeho predbežné právne posúdenie veci je síce v § 181 ods. 2 CSP zakotvené ako povinnosť uložená súdu, avšak jej nedodržanie samo osebe nemôže byť

porušením sťažovateľom namietaných základných práv. Ani v prípade, ak súd postupuje podľa § 181 ods. 2 CSP a označí určité skutkové tvrdenia ako sporné a tiež oznámi predbežné právne posúdenie veci, to ešte neznamená, že vo vzťahu k tomuto skutkovému tvrdeniu vyslovuje svoj konečný názor, a súčasne to neznamená striktnú viazanosť ním formulovaného predbežného právneho posúdenia veci, čo teda nevyhnutne podporuje záver, že ani dodržanie tohto postupu nezbavuje strany sporu povinnosti byť v spore aktívny a predkladať v ňom také dôkazy, ktoré podporujú a dokazujú nimi tvrdené skutočnosti. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti netvrdí, že by [ak mal o (ne)spornosti určitých okolností či o právnom posúdení veci pochybnosti, pozn.] sám požiadal okresný súd v priebehu konania o vyslovenie predbežného názoru, a netvrdí ani to, že by predkladal nejaké návrhy na vykonanie dokazovania, ktoré by všeobecný súd nevykonal. Ak aj súd prvej inštancie neuviedol predbežné právne posúdenie veci a v určitej fáze konania bol jeho právny názor pre sťažovateľa prekvapivý, sťažovateľ mal k dispozícii odvolanie, ktoré aj využil, a teda už ďalej nemohol argumentovať, že išlo o neodstrániteľný, resp. nenapraviteľný nedostatok zasahujúci do jeho práva na spravodlivý proces. Len okrajovo ústavný súd s poukazom na čl. 11 ods. 2 a 3 CSP poznamenáva, že sťažovateľ bol v konaní pred všeobecnými súdmi zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom a že v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa nedodržanie povinnosti okresného súdu uloženej mu v § 181 ods. 2 CSP nenamietal.

17. Ústavný súd, preto sumarizujúc dosiaľ uvedené, konštatuje, že nezistil v napadnutom rozsudku nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu